

РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Сергій Фішев

Національний університет «Юридична академія України
Імені Ярослава Мудрого»

Постановка проблеми.

Проблема розвитку туристичної діяльності у вищих навчальних закладах актуальна завдяки тому, що поєднує у собі спорт, оздоровлення і вид діяльності, спрямований на формування оздоровчого способу життя людини і суспільства в цілому. Саме це має важливе державне значення в вихованні молоді, яка є майбутнім кожної країни.

За часи СРСР в вищих навчальних закладах України працювали студентські секції зі спортивного туризму, здійснювались екскурсії, прогулянки, походи, багатоденні подорожі та експедиції, змагання з використанням краєзнавчих матеріалів на заняттях з фізичного виховання. Проте зараз значною мірою туризм в вищих навчальних закладах втратив свої позиції. Цьому у тій чи іншій мірі сприяли події останніх років «перебудови» та перших років незалежності.

Ще за часів СРСР (у грудні 1988р.) було ліквідовано Головінтурист України. Протягом 1989-1993 років державного органу управління галуззю взагалі не було, бо Асоціація з іноземного туризму (1989-1991) та акціонерна компанія «Укрінтур» (1991-1993), що діяли в цей період, були суто комерційними структурами і не мали важелів державного регулювання [5].

Тільки у 1993 році почав повноцінно працювати орган центральної виконавчої влади в галузі туризму – вищий інституційний орган системи управління вітчизняною туристською сферою, безпосередньо підпорядкований Кабінету Міністрів України. Завдяки його роботі відбулися певні зрушення щодо упорядкування діяльності в сфері організації туризму.

Мета дослідження - вивчення сучасного стану розвитку туристичної діяльності у вищих навчальних закладах на прикладі Харківського регіону.

Зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Дослідження проводилось згідно планів науково-дослідної роботи кафедри фізичного виховання №1 Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого».

Результат дослідження. Харківський регіон є одним з передових в Україні у розвитку фізичної культури і спорту, і зокрема серед студентської молоді. Про це свідчать результати виступів збірних команд області на студентських Універсіадах різного рівня в останні роки.

Серед видів спорту, які культивуються в області є спортивний туризм. Однак в останній час він перебуває у стані певної кризи. Як свідчить аналіз результатів проведеного дослідження, у 2010-2011 навчальному році з 24 вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитацій лише 7 прийняли участь у змаганнях зі спортивного туризму, які входять до заліку XIV Спартакіади (ВНЗ м. Харкова) серед студентів. І цей показник за останні роки практично не змінюється, що свідчить про певну тенденцію.

Слід зазначити, що для того, щоб визначити чи потрібен у ВНЗ туризм, треба йти від молоді, від їхніх інтересів, захоплень, схильностей. А вони у сучасних студентів дуже різні і мобільні: у одних волейбол, у інших захоплення комп'ютером, у когось футбол. Треба розібратися, яке відношення реальних студентів до туризму, чи усім він подобається і якою мірою.

Як свідчать опитування студентів, проведене у 2010 році на базі кафедри фізичного виховання №1 Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», туризм, і як вид спорту, і як вид активного відпочинку, не є популярним серед студентів. Йому віддають перевагу серед інших видів спорту лише 0,5%.

Бесіда з цими студентами показала, що вони не бачать ніяких перспектив, із року в рік ходять тільки в невеликі походи, їхня спортивна майстерність, туристичний досвід не зростає, туристські інтереси урізані.

Хоча слід звернути увагу на те, що у 70-80-ті роки в Національному університеті «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» успішно працював туристичний клуб зі спортивного туризму і орієнтування.

Проте, як свідчать дослідження сучасних вчених, туризм повинен бути потрібним кожній молодій людині, але в різному ступені, в різній нормі. На їхню думку, зміст студентського туризму повинен розподілятися на дві частини, що однаково потрібні у вищому навчальному закладі: «малий, масовий туризм» - для великої кількості молоді, «великий, гуртовий туризм» - для малого числа студентів. Ці частини взаємозалежні, доповнюють одна одну, тобто ВНЗу потрібний баланс масового і гуртового туризму [4].

Вивчивши досвід розвитку туризму у студентському середовищі Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», починаючи з 2001 року, слід зазначити, що студенти в останні роки віддавали увагу «великому, гуртовому туризму» для малого числа студентів. Подорожували студенти самостійно до різних куточків України: Кам'яне місто Бакла, гора Ангар – Бурун у місті Чатирдах, робили сходження на гору Північна Демерджи, де натрапили на печеру Ман, відкриту мандрівниками у 1960 році, м. Керч, Фортеця Єні-Капе (XVII-XVIII ст.) і тощо. Деякі відвідали Єгипет, курорт Шарм-ель-Шейх, тобто віддавали перевагу пасивному туризму.

У 2005 році в академії вперше було створено загально академічну організацію студентського самоврядування, яка і почала розвивати «малий, масовий туризм» - для великої кількості молоді, за сприянням Всеукраїнської молодіжної організації «Моя компанія». Для студентів почали організовуватися групові поїздки до м. Львів, м. Київ, на гірськолижні курорти Карпат, у Святогорський монастир, на Закарпаття, у Польщу, у Чехію.

Інтереси студентів не стоять на місці, вони бурхливо розвиваються: комусь усе ще мало, а комусь вже досить. Межу насичення потреб у туризмі треба уміти визначати вчасно і планувати роботу адекватно рівню сьогоденних інтересів студентів, ледве перевершуючи його. Необхідно чітко

розмежувати рубежі загальні для усіх (масовий туризм і туризм аматорський секційний). Це бажаність походів і екскурсій у кожній групі й обов'язковість хоча б двох спортивних кружків у ВНЗ для студентів. Необхідно постійно проводити аналіз фізкультурно-спортивних інтересів студентів і стимулювати розвиток масового активного туризму. Якщо це не врахувати, незабаром у ВНЗ може з'явитися неконтрольований самовільний туризм студентів, який може бути дуже небезпечним для здоров'я студентів [2].

Але система туристичної роботи не буде успішно розвиватися без міцного активу студентів-туристів. Актив (секційна частина туристської діяльності) повинен якісно рости з випередженням розвитку масового туризму. Ці частини тісно взаємозв'язані і масові одноденні походи, прогулянки та екскурсії стимулюють гурткову роботу, а вихованці секцій – кваліфікований актив мандрівників, які дуже потрібні для розвитку і зміцненню масової туристської роботи.

Помилкою буде, якщо обмежитися тільки розвитком мережі секцій для любителів туризму і не займатися туризмом у групах [2].

Висновки. Проведене дослідження дозволило встановити, що:

1. В останні роки розвиток студентського туризму перебуває у стані певної кризи: іде спад у розвитку організованого спортивного туризму; стихійно розвивається малий масовий туризм, перш за все, рахунок пасивного туризму.

2. Резервом покращення роботи з розвитку туризму у вищих навчальних закладах можуть стати узгоджена сумісна робота кафедри фізичного виховання, спортивного клубу і органи студентського самоврядування.

Література

1. Vivat Lex – 18 січня 2002р. - №1(47).
2. Конох А.П. Про деякі проблеми розвитку туристсько-краєзнавчої діяльності у вищих навчальних закладах // Педагогіка, психологія та

- медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2003. - №12. – с.7-13.
3. Матеріали розширеного засідання колегії Держкомтуризму з питання «Про стан та перспективу кадрового забезпечення туристичної галузі». – 27 жовтня 1998р.
 4. Організація та методика оздоровчої фізичної культури і рекреаційного туризму: Навч. посібник/ О.М. Жданова, А.М. Тучак, В.І. Поляковський, І.В. Котова. – Луцьк, 2000.- 236с.
 5. Федорченко В.О. Україна і світ туризму // Урядовий кур'єр. – 2005. – 26 липня (№136). – с.9.